

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Osallisuus-, vuorovaikutus- ja yhteistyöohjelma OSUVA 2024–2025

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde

Käsittelyt:

Yhdyspintalautakunta 9.11.2023

Aluehallitus 21.11.2023

Sisältö

1. **Mikä on OSUVA-ohjelma?**
2. **Osallisuus, vuorovaikutus ja yhteistyö eri näkökulmista**
 - Osallisuus, vuorovaikutus, hyvinvointi ja yhteistyö kytkeytyvät toisiinsa
 - Ohjaava lainsäädäntö
 - Pohteen strategiset asiakirjat
 - Osallisuuden määritelmä ja asukkaan näkökulma
 - Osallisuustyön periaatteet
3. **Osallisuuden ja vuorovaikutuksen edistäminen**
 - Mitä Pohteella on tehty osallisuuden ja vuorovaikutuksen edistämiseksi?
 - Indikaattoritietoa Pohjois-Pohjanmaalta
 - Aukkaiden odotuksia osallisuudesta, viestinnästä ja vuorovaikutuksesta
 - Osallisuuden tavoitetila asiakkaan ja asukkaan näkökulmasta
 - Toimenpiteet vuosille 2024–2025
4. **Yhteistyörakenteet**
 - Yhteistyötä vaativat osa-alueet
 - Hyvinvointialueen organisaatio ja toimielimet
 - Yhteistyöryhmät
 - Kokonaiskuva yhteistyön rakenteista
5. **Yhteistyön edistäminen sidosryhmien kanssa**
 - Yhteistyö eri sidosryhmien kanssa
 - Toimenpiteet vuosille 2024–2025
6. **Arviointi ja seuranta**

Liitteet

1. Mikä on OSUVA-ohjelma?

Mikä on OSUVA-ohjelma?

Osallisuus-, vuorovaikutus- ja yhteistyöohjelma OSUVA on osa Pohteen strategisten asiakirjojen kokonaisuutta, jossa täydennetään ja toteutetaan erityisesti strategian painopisteitä ”Ihmistä varten” ja ”Vaikuttavasti yhdessä”. Palvelulupaus ”Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus – yhdessä tehden” ohjaa meitä edistämään osallisuutta ja yhteistyötä.

OSUVA on yhdyspintalautakunnan aluehallitukselle valmisteleva ohjelma, jonka valmistelusta on vastannut järjestämistoimintojen Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi -palvelualue.

OSUVA on syntynyt vuosien 2022–2023 aikana. Sen tekemiseen on osallistunut iso joukko ihmisiä hyvinvointialuestrategia, osallisuus ja yhdyspinnat -yhteistyökierroksella, erillisissä asukkaille ja sidosryhmille järjestetyissä ideapajoissa sekä muissa tilaisuuksissa. Ohjelmaa on käsitelty ja täydennetty sen valmistelun aikana toimi- ja tehtäväalueiden johtoryhmissä, vaikuttamistoimielimissä ja verkostoissa.

OSUVAssa kuvataan alueen asukkaiden ja asiakkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien sekä yhteistyörakenteiden ja yhteistyön

kokonaisuudet. OSUVAssa määritellään osallisuustyön periaatteet ja tavoitetila. OSUVAssa tarkennetaan järjestämissuunnitelman mukaisesti yhteistyömalleja ja kumppanuuksia eri sidosryhmien kanssa. Lisäksi OSUVAssa esitetään toimenpiteet, joilla osallisuutta, vuorovaikutusta ja yhteistyötä edistetään vuosina 2024–2025.

Henkilöstön osallisuutta ja työhyvinvointia käsitellään eri henkilöstöohjelmissa, muun muassa edustuksellisessa yhteistoimintaohjeessa ja henkilöstö-, koulutus- ja tasa-arvosuunnitelmassa.

OSUVA täydentyy vielä myöhemmin Järjestöystävällisen Pohteen järjestöyhteistyösuunnitelmalla, jossa kuvataan tarkemmin hyvinvointialueen toimintatapoja järjestöjen ja seurakuntien yleishyödyllisen toiminnan kanssa tehtävälle yhteistyölle.

OSUVA on tarkoitettu asukkaille, päättäjille, henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille. Ohjelman lopullisesta versiosta viestitään asukkaille, päättäjille, työntekijöille, kunnille, järjestöille ja seurakunnille.

Tässä osiossa käydään läpi sitä, kuinka osallisuus, vuorovaikutus ja yhteistyö kytkeytyvät toisiinsa ja mitä yhdyspinnoilla tarkoitetaan yhteistyön näkökulmasta. Pohteen strategia ja muut strategiset asiakirjat taustoittavat myös osallisuutta, vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Lisäksi määritellään, mitä osallisuudella tässä yhteydessä tarkoitetaan ja esitellään osallisuustyön periaatteet.

Osallisuutta, vuorovaikutusta ja yhteistyötä hyvinvointialueella ohjaavat muun muassa kansallinen lainsäädäntö sekä Pohteen hallintosääntö ja strategia. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus velvoittaa takaamaan vammaisille samat yhdenvertaiset osallistumisen mahdollisuudet.

Ennen OSUVA-ohjelmaa Pohteella on valmistunut strategian lisäksi hallintosääntö, sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelma sekä pelastustoimen palvelutasopäätös, joissa sivutaan myös osallisuutta, vuorovaikutusta ja yhteistyötä.

OSUVAn kanssa rinnakkain on valmisteltu hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa, viestintäohjetta ja toimialuekohtaisia viestintäsuunnitelmia sekä viimeisimmäksi kuntien kanssa solmittavaa strategista yhteistyöasiakirjaa.

Pohjois-Pohjanmaan osallisuusverkosto on ollut toiminnassa hyvinvointialueen valmisteluvaiheesta lähtien ja se on valmistellut Pohjois-Pohjanmaan osallisuusmääritelmän asukkaan näkökulmasta.

Osallisuusmääritelmä on käytössä laajemmin Pohjois-Pohjanmaalla ja sisällytetty myös Oulun kaupungin valmistelussa olevaan osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelmaan.

On tärkeää, että hyvinvointialueen osallisuustyöllä on arvopohja ja periaatteet. Tässä osiossa esitetty osallisuustyön periaatteiden ensimmäinen luonnos on syntynyt aiemmin mainitun laajan sidosryhmien yhteistyökierroksen tuotoksena. Periaatteita on täydennetty ideapajoissa nousseilla asioilla ja ne on kiteytetty selkokieliseksi.

Nämä periaatteet toimivat Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi -palvelualueen toiminnan periaatteina, ja niitä pyritään levittämään laajemmin hyvinvointialueen toimintaan.

[Nuorisovaltuusto](#) ja [järjestöyhteistyöryhmä](#) ovat halunneet ottaa käyttöön toiminnassaan myös turvallisemman tilan periaatteet, joilla pyritään vahvistamaan osallistujien kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen tunnetta.

2. Osallisuus, vuorovaikutus ja yhteistyö eri näkökulmista

Osallisuus, vuorovaikutus, hyvinvointi ja yhteistyö kytkeytyvät toisiinsa

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella hyvinvoinnin edistämistä ohjaa aluevaltuuston hyväksymä [ihmislähtöinen hyvinvointikäsitys](#). Ihmislähtöisen hyvinvointikäsityksen mukaan yksi tärkeä hyvinvointiin vaikuttava tekijä on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua.

Osallisuuden kokemuksella nähdään olevan suuria potentiaalisia kansantaloudellisia vaikutuksia ja yhteyttä terveyteen, toiminta- ja työkykyyn, mielenterveyteen ja elämänlaatuun. (Osallisuuden edistäjän opas, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2023).

Useat tutkimukset osoittavat, että hyvinvoivat ihmiset osallistuvat todennäköisemmin palveluiden kehittämiseen. Osallisuuden kokemus lisää hyvinvointia ja uskoa omiin mahdollisuuksiin. Hyvä vointi ja usko omiin mahdollisuuksiin puolestaan lisäävät osallisuuden kokemusta.

Jotta asukkaat pystyisivät osallistumaan ja vaikuttamaan ja sitä kautta voimaan hyvin, tarvitaan siihen myös vastavuoroista viestintää eli **vuorovaikutusta**. Luottamusta rakennetaan jatkuvasti avoimella ja vuorovaikutteisella viestinnällä.

Yhteistyö auttaa arvioimaan tilanteen kokonaisvaltaisesti, auttamaan ihmistä ja hänen läheisiään muuttuvissa elämäntilanteissa. Yhteistyön avulla varmistetaan myös se, että vähäisillä resursseilla tehdään oikeita asioita ja ennakolta, jotta auttamisen tarve ei pääse kasvamaan vaikeasti hoidettavaksi. (mukaiillen Lavila, 2023).

Yhteistyön tueksi tarvitaan vuorovaikutusta sekä yhdessä sovittuja rakenteita ja toimintamalleja.

Osallisuustyö on ymmärretty Pohteen valmistelussa ja Pohjois-Pohjanmaalla laajasti: se on asukkaiden, asiakkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien välistä osallisuutta ja yhteistyötä.

Lähteet ovat luettavissa verkossa:

<https://www.julkari.fi/handle/10024/146717> (Osallisuuden edistäjän opas)

https://ihmiskeskeisyys.fi/wp-content/uploads/2023/04/Ihmiskeskeinen-vaikuttavuuslaskenta_compressed-compressed.pdf (Lavila)

Yhdyspinnoilla tarkoitetaan yhdessä tekemistä

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä alettiin puhua **yhdyspinnoista**. Yhdyspinnalla tarkoitetaan kahden tai useamman organisaation välistä toiminnallista yhteyttä tai liityntäpintaa, jossa korostuu yhdessä tekemisen merkitys. (soteuudistus.fi). Jotta toimijat pystyvät palvelemaan asukkaita parhaalla mahdollisella tavalla, niiden on sovittava toimintansa yhteen.

Näiden taustojen pohjalta myös Pohteen järjestämistoimintojen alaisuudessa toimii Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi -palvelualue. Palvelualue on jaettu kahteen vastuualueeseen: hyvinvointi sekä osallisuus ja yhdyspinnot. Syksyllä 2023 osallisuuden ja yhdyspintojen yhteyteen lisättiin vielä asiakaskokemus. Palvelualue vastaa hyvinvointia edistävän toiminnan ja yhteistyön sekä osallisuustoiminnan ja järjestöyhteistyön koordinoinnista.

Ohjaava lainsäädäntö 1/2

Osallisuutta ohjaava lainsäädäntö:

[Laki hyvinvointialueesta 611/2021](#)
[Laki julkisista hankinnoista 1397/2016](#)

- **Laki hyvinvointialueesta:**
- § 29 hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.
- § 30 Hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaa koskeissa asioissa.
- § 32 Aluehallituksen on asetettava nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto.
- § 41 hyvinvointialueella on oltava strategia, jossa tulee ottaa huomioon mm. asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.
- **Laki julkisista hankinnoista:**
- § 108 Palvelujen käyttäjien tarpeiden huomioon ottaminen hankinnoissa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaava lainsäädäntö:

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä](#)

- § 7 hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yhteistyötä muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- § 7 Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä laissa mainittujen tahojen kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Viestintää ohjaava laki: Laki hyvinvointialueesta 611/2021

- § 34 hyvinvointialueen toiminnasta on tiedotettava hyvinvointialueen asukkaalle, palvelujen käyttäjille sekä järjestöille ja muille yhteisöille.
- § 34 hyvinvointialueen on tiedotettava siitä, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.
- § 34 viestinnässä on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon hyvinvointialueen eri asukasryhmien tarpeet.
- § 34 viestinnässä on käytettävä esteettömiä ja saavutettavia menetelmiä.

Kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä ohjaava lainsäädäntö: Laki hyvinvointialueesta 611/2021

- § 14 Hyvinvointialueen ja sen alueen kuntien on neuvoteltava vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Neuvottelussa voidaan sopia ainakin yhteistyön edellyttämistä yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.

Ohjaava lainsäädäntö 2/2

Laki hyvinvointialueesta § 29 tarkemmin:

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja
- 2) selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun
- 6) tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Pohteen strategisten asiakirjojen kokonaisuus

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia

**Sosiaali- ja terveystalveluiden
järjestämissuunnitelma**

Pelastustoimen palvelutasopäätös

Pohteen hallintosäätö

**Osallisuus-, vuorovaikutus-
ja yhteistyöohjelma (OSUVA)
2024–2025**

kerran valtuustokaudessa,
aluehallitus hyväksyy

Hyvinvointikertomus 2018–2022

kerran valtuustokaudessa,
aluevaltuusto hyväksynyt
12.6.2023

**Hyvinvointisuunnitelma
2024–2025**

valmisteilla, kerran
valtuustokaudessa, aluevaltuusto
hyväksyy. Valmistumisen
tavoiteaikataulu kevät 2024

Viestintäohje

aluehallitus hyväksynyt
13.12.2022

[Linkki viestintäohjeeseen](#)

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia

PALVELULUPAUS

Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus
– yhdessä tehden

ARVOT – HYVINVOINTIALUEEN TÄHDET

- ★ Näemme **ihmisen**
- ★ Kohtaamme **ammattitaidolla**
- ★ Edelläkävijänä **vaikuttavuudessa**

PAINOPISTEET JA STRATEGISET PERIAATTEET

Ihmistä varten

1. Osallisuus, varhainen tuki sekä omaehtoinen terveyden ja hyvinvoinnin parantaminen painottuvat.
2. Palvelut ovat tarpeenmukaiset ja lähellä monin eri tavoin.
3. Palvelujärjestelmä on yhteen sovitettu.

Parhaat osaajat

7. Henkilöstö osallistuu ja kehittää vaikuttavaa toimintaa.
8. Hyvinvointialue on arvostettu työnantaja ja kouluttaja.
9. Johtaminen tukee henkilöstön työhyvinvointia ja osaamisen kehittämistä.

Vaikuttavasti yhdessä

4. Ennaltaehkäisevät ja perustason palvelut vahvistuvat.
5. Palvelujen verkostoa uudistetaan yhteistyössä kuntien, yritysten ja järjestöjen kanssa.
6. Kustannuskehitys vastaa rahoitusta.

Rohkeasti uutta

10. Johtamis- ja toimintamallit uudistuvat.
11. Tieto, tutkimus ja käytännön kokeilut ohjaavat kohti vaikuttavia toimintamalleja.
12. Uudistaminen kuuluu kaikille.

OSUVAa ohjaavat strategian painopisteet ja periaatteet

Painopiste: Ihmistä varten

Strateginen periaate 1

Osallisuus, varhainen tuki, onnettomuuksien ennaltaehkäisy sekä omaehtoinen terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden parantaminen painottuvat.

Näin sen teemme:

- a) Painotamme palvelurakenteessa ehkäisevää ja ennakoivaa työtä.
- b) Teemme tiivistä yhteistyötä järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.
- c) Toimimme siten, että osallisuus, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen sekä onnettomuusuhkien ennakointi ovat osa kaikkia hyvinvointialueen palveluita.
- d) Tuemme omaehtoista huolehtimista omasta ja lähipiirin hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta.

Painopiste: Vaikuttavasti yhdessä

Strateginen periaate 5

Palvelujen verkostoa uudistetaan yhteistyössä kuntien, yritysten ja järjestöjen kanssa siten, että se vastaa palvelutarpeita, onnettomuusuhkia, väestökehitystä ja alueellisia erityispiirteitä.

Näin sen teemme:

- a) Uudistamme ja yhteensovitamme palvelujen verkostoa tarpeen mukaan.
- b) Kokoamme yhteen vaativaa erityisosaamista edellyttävät palvelut henkilöstön riittävyuden ja osaamisen turvaamiseksi.
- c) Varmistamme, että järjestämistavat ovat vaikuttavia ja ne perustuvat väestön palvelutarpeisiin.
- d) Toteutamme hyvinvointialueen palvelut yhteistyössä kuntien, yritysten ja järjestöjen kanssa.
- e) Toteutamme tukipalvelut ja hankinnat vastuullisesti, vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti alueen yritykset huomioiden.

Osallisuuden määritelmä

Osallisuudelle ei ole vakiintunut yhtä selkeää kansallista määritelmää. Eri osallisuusmääritelmiä yhdistää kuulluksi, arvostetuksi ja ymmärretyksi tulemisen kokemus sekä mahdollisuus vaikuttaa elämäänsä ja yhteisiin asioihin. Osallisuutta edistäessä huomio tulisi kiinnittää kaikista heikoimmassa asemassa oleviin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on määritellyt [asiakkaan ja asukkaan osallisuutta](#) hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisen näkökulmasta:

Asukasosallisuudella tarkoitetaan alueen asukkaan oikeutta osallistua ja vaikuttaa alueensa päätöksentekoon ja palveluihin. Asukkaalla on oikeus saada tietoa vaikuttamismahdollisuuksistaan ja siitä, mihin päätöksiin ja toimenpiteisiin osallistuminen johtaa.

Asiakasosallisuudella tarkoitetaan henkilöiden, asiakkaiden ja asiakasryhmien mahdollisuutta vaikuttaa ja osallistua palvelujen

suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Asiakkaita voivat olla sekä todelliset että mahdolliset asiakkaat, jotka muodostavat palvelunantajan asiakaskunnan

Pohjois-Pohjanmaan osallisuusverkostossa on syvennetty osallisuutta asukkaan näkökulmasta (dia 15). Tätä kehittämistyötä ja Pohjois-Pohjanmaan osallisuusverkostoa on koordinoanut Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen valmistelun tukemana Sosiaalisen osallisuuden kehittämishanke SOKRA, Diakonia-ammattikorkeakoulun hallinnoima Itä- ja Pohjois-Suomen aluekoordinaatio.

Mitä osallisuus on asukkaan näkökulmasta?

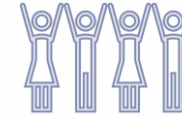
Osallisuus omassa elämässä

Minä tulen kuulluksi, voin osallistua toimintaan omaehtoisesti ja minun yksilölliset tarpeeni huomioidaan.

Osallisuus yhteisöissä ja mahdollisuus vaikuttaa

Minä voin vaikuttaa oman elämäni kulkuun ja itseäni koskevien asioiden ja palveluiden kehittämiseen.

Osallisuus yhteisestä hyvästä

Minä pääsen halutessani tekemään asioita, jotka edistävät yhteistä hyvää ja pääsen myös nauttimaan niistä.

Osallisuusmääritelmä on kehitetty Pohjois-Pohjanmaan osallisuusverkostossa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Sen taustalla on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kehittämä [jaottelu](#), joka perustuu sosiaali-, käyttäytymis- ja terveystieteelliseen tutkimukseen.

Osallisuustyön periaatteet

Ihmislähtöisyys

Eri-ikäiset ja erilaisissa elämäntilanteissa olevat ihmiset voivat osallistua ja vaikuttaa palveluihimme ja auttaa meitä parantamaan niitä.

Yhdenvertaisuus

Toimintamme on saavutettavaa ja esteetöntä.

Varmistamme, että myös he, jotka kokevat, etteivät tule riittävästi kuulluksi, pystyvät osallistumaan ja vaikuttamaan.

Otamme huomioon, että Pohjois-Pohjanmaalla on erilaisia alueita ja kuntia.

Vuoro- vaikutteisuus

Viestimme ihmislähtöisesti ja saavutettavasti. Käytämme selkeää kieltä tai selkokieltä.

Meille on helppo antaa palautetta ja otamme sen huomioon.

Kehitämme palvelujamme alueen asukkaita ajatellen.

Keskustelemme avoimesti yhteistyökumppaniemme kanssa.

Luottamus

Toimintamme on avointa ja läpinäkyvää.

Tilaisuuksissamme on kaikilla turvallista olla ja arvostamme toistemme mielipiteitä.

Uskallamme puhua myös vaikeista asioista.

Haluamme, että kanssamme on hyvä tehdä yhteistyötä. Olemme luotettava yhteistyökumppani.

Vaikuttavuus

Asukkaat, asiakkaat, henkilöstö ja kumppanit voivat aidosti vaikuttaa asioihin. Osallistujien työpanos on merkityksellisestä.

Mukana olleet kuulevat, miten heidän osallistumisensa on vaikuttanut. He kuulevat myös, millä aikataululla asiat etenevät.

3. Osallisuuden ja vuorovaikutuksen edistäminen

Tässä osiossa käydään läpi, mitä Pohteella on tehty osallisuuden ja vuorovaikutuksen edistämiseksi valmisteluvaiheesta alkaen.

Nykytilaa on kartoitettu Pohteen palvelutuotannon kanssa käydyissä keskusteluissa ja sitä kuvataan esimerkinomaisesti. Hyvien käytäntöjen ja toimintamallien kartoittaminen jatkuu.

Osallisuuden ja demokratian toteutumista on arvioitu kansallisesti viimeisten parin vuoden aikana. Sekä demokratiaindikaattorin että osallisuusindikaattorin valossa tilanne näyttää Pohjois-Pohjanmaalla hyvältä.

Aiemmin mainittujen ideapajojen yhteenvedot eli asukkaiden odotukset osallisuuteen ja viestintään liittyen esitellään tässä osiossa.

Olemme halunneet muodostaa osallisuuden tavoitetilan asiakkaan ja asukkaan näkökulmasta. Tavoitetila on kokonaisuus, jossa on huomioitu ohjaavat taustatekijät, lainsäädäntö ja Pohteen strategiset asiakirjat, sekä asukkaiden odotukset.

Tavoitetilasta tunnistamme ja tiedostamme, mitkä asiat Pohteella ovat jo edistyneet, ja mitkä vaativat vielä työtä.

Lopuksi määrittelemme kaiken tämän pohjalta, miten osallisuutta ja vuorovaikutusta tullaan edistämään vuosina 2024–2025 Pohteen henkilöstö- ja talousresurssit huomioiden. Toimenpiteissä on huomioitu myös meneillään olevien hankkeiden toiminnot, jotka liittyvät osallisuuden ja vuorovaikutuksen kehittämiseen.

Mitä Pohteella on tehty osallisuuden ja vuorovaikutuksen edistämiseksi? 1/2

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen valmistelussa asukkaat ovat voineet osallistua hyvinvointialueen työskentelyyn monin tavoin.

Hyvinvointialuetta on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa esivalmisteluvaiheesta 2020 alkaen. Mukana ovat olleet asukkaat, kunnat, henkilöstö, luottamushenkilöt, yrittäjät ja järjestöt. Varsinaista valmistelua edelsi POPsote-hanke.

Strategian yhteydessä alueella toteutettiin laaja yhteistyökierros, johon kuului 60 tilaisuutta ja osallistui 1650 henkilöä. Lisäksi tehtiin erilaisia kyselyitä ja haastatteluita ja niiden tuloksia on analysoitu.

Yhteistyökierroksella kerättiin hyviä käytänteitä ja näkemyksiä myös OSUVAn valmistelun tueksi sekä yhteisten toimintamallien ja rakenteiden luomiseksi. POPsote-palvelustrategia yhteiskehittämisen prosessina on kuvattu [Innokylään](#).

Yhteistyökierroksen jälkeen järjestettiin vielä yli 20 ideapajaa, joissa kuultiin ideoita ja toiveita hyvinvointialueen osallisuuteen ja vaikuttamiseen, viestintään ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyen.

Ideapajoihin osallistui lähes 400 asukasta. Mukana oli myös henkilöstöä, järjestöjen ja seurakuntien edustajia sekä kokemustoimijoita. Kiitokset kaikille ideapajoihin osallistuneille!

Ideapajojen tuotokset eli asukkaiden odotukset osallisuuden, viestinnän ja hyvinvoinnin edistämisen sekä hyvinvointitiedon keräämisen näkökulmasta on koottu Pohteen [verkkosivulle](#). Hyvinvointiin liittyvät odotukset huomioidaan hyvinvointisuunnitelmassa. Tuotoksia on esitelty useissa tilaisuuksissa, muun muassa yhdyspintalautakunnassa sekä eri verkostoissa. Pohteen arjessa niihin palataan säännöllisesti muistuttamaan siitä tärkeimmästä – yhteistyöstä asukkaiden kanssa.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeessa (2020–2023) osallisuutta ja yhteistyötä kehitettiin eri kehittämissuunnitelmissa. Konkreettisina tuloksina tästä syntyi muun muassa kokemustoimijamalli sekä järjestöyhteistyön rakenteet. Toimintamalleja on kuvattu [Innokylään](#).

Mitä Pohteella on tehty osallisuuden ja vuorovaikutuksen edistämiseksi? 2/2

OSUVA-ohjelmaa valmisteltaessa on kartoitettu osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumista Pohteella (dia 21) ja esimerkkejä osallisuuden hyvistä käytännöistä on koottu esimerkinomaisesti yhteen THL:n osallisuusjaottelua hyödyntäen.

Ohjelmaa valmisteltaessa on kartoitettu myös Pohdetta edeltävien organisaatioiden asiakas- ja asukasraatien nykytilaa, koska asukasraadit mainitaan hyvinvointialueissa (§ 29) yhtenä osallisuuden edistämisen keinona. Pohdetta edeltävissä organisaatioissa on ollut muutamia asiakasraateja. Toiminta on hyvinvointialueen myötä pitkälti hiipunut ja kaippaa tulevana vuosina vahvistusta.

Esimerkkejä hyvistä osallisuuden käytännöistä

Osallisuus omassa elämässä

- Ryhmätoiminnot (esim. kuntouttava työtoiminta)
- Penkkikahvilat sote-ammattilaisten kanssa (edeltävissä organisaatioissa)
- Kohtaamispaikat perhekeskuksissa
- Pohteen oma vapaaehtoistoiminta (esimerkiksi Rannikon alueella kaveritoiminta yksinäisille nuorille, musiikkiesitykset ikäihmisille)
- Käytössä olevat asiakaspalautejärjestelmät (OYS, Oulun kaupunki)
- Asiakkaan tai läheisen vaaratapahtumien ilmoittamisjärjestelmä

Osallisuus yhteisöissä ja mahdollisuus vaikuttaa

- Lausunto- ja palautekierrokset ja avoimet kuulemis- ja kehittämistilaisuudet
- Avoimet asukastilaisuudet (esim. ikäihmisille)
- Kyselyt, esim. Minun arkeni ja elämäni - hyvinvointikysely asukkaille, kyselyt eri teemoista kohderyhmittäin
- Kyselyt eri tilaisuuksissa viestinnän työkaluja hyödyntäen (esimerkiksi Mentimeter, Padlet, Innoduel, Jamboard)
- Kehittämisehdotukset [yhteiskehittämisalustalle](#) ja ideakilpailut esim. hyvinvointisuunnitelmaan.
- [Kokemustoimintamallin](#) hyödyntäminen
- [Kehittäjäasiakastoimintamallin](#) hyödyntäminen
- Yhteisövaikuttavuusmalli

Osallisuus yhteisestä hyvästä

- Osallisuuden rakenteet: Vaikuttamistoimielimet, yhteistyöryhmät ja verkostot
- Edeltävien organisaatioiden asiakasraadit, esimerkiksi neuvoloissa ja vammaispalveluissa (Oulunkaari), omaisraadit (Kuusamo), potilas- ja sosiaaliasiahenkilöiden kanssa yhteistyössä järjestetyt raadit (Raahe) sekä yliopistosairaalan harvinaissairauksien yksikössä.
- Yleishyödyllisen toiminnan tukeminen (järjestöavustukset, tilat)

Indikaattoritietoa Pohjois-Pohjanmaalta

Kansallisen vertailun pohjalta lähtötilanne osallisuuden ja vuorovaikutuksen osalta alueellamme on hyvä.

Sitran [demokratiaindikaattorissa](#) (2022) arvioidaan vaikuttamismahdollisuudet eri tasoilla, tunnistetut osallistumismallit, tulevaisuuskuvat ja arvion, edistävätkö päättäjät osallistumista ja uskovatko päättäjät kansalaisten kykyihin ja valmiuksiin.

Pohjois-Pohjanmaa sijoittuu hyvinvointialueiden välisessä vertailussa seitsemänneksi ja indeksi on koko maan keskiarvoa parempi.

THL:n [osallisuusindikaattori](#) julkaistiin ensimmäistä kertaa kesäkuussa 2023. Osallisuusindikaattori muodostuu kymmenestä väittämästä, jotka kartoittavat merkityksellisyyden kokemusta, uskoa toimintamahdollisuuksiin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen koettua laatua.

Osallisuusindikaattorin mukaan Pohjois-Pohjanmaan tilanne on maan parhaimmista. Erittäin heikkoa osallisuutta kokee asukkaista vähemmän kuin maassa keskimäärin. Joskin tarkempi tarkastelu osoittaa, että alueellisia ja sukupuolten välisiä eroja löytyy.

Asukkaiden odotuksia osallisuudesta

Asukkaat odottavat, että...

Vaikuttamistoimielimien kautta voi aidosti vaikuttaa. Vaikuttamisen kanavia toivotaan laajennettavan, kuten lasten ja perheiden neuvosto sekä potilaiden ja heidän läheistensä neuvosto.

He voivat aidosti vaikuttaa hyvinvointialueen talouden suunnitteluun esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin kautta.

Asukasraadit tarjoavat asukkaille mahdollisuuden vaikuttaa ja osallistua päätöksentekoon. Lapsille toivotaan omia raateja ja lisäksi toiminnallisia raateja.

Kokemustoimijoita hyödynnetään palveluiden kehittämisessä, jotta asiakkaiden ääni saadaan kuuluvaksi.

Palautteen antaminen on helppoa ja toimivaa, ja palautejärjestelmät ovat saavutettavia.

Asukkaat kohdataan tasavertaisina yksilöinä, ihminen ihmiselle -periaatteella.

Osallistumismahdollisuuksia ja -menetelmiä hyödynnetään monipuolisesti ja innovatiivisesti.

Osallistua voi omalla äidinkielellä. Se madaltaa kynnystä osallistua. Oma äidinkieli sisältää puhutun kielen lisäksi puhetta tukevan ja korvaavan kommunikoinnin.

Asukkaiden odotuksia viestinnästä ja vuorovaikutuksesta

Asukkaat odottavat, että...

Viestintä on saavutettavaa ja sisällöltään ymmärrettävää, selkeä- ja selkokielistä.

Viestintä on ulkoasultaan selkeää ja tietoa on helposti saatavilla.

Viestintä on monipuolista, monikanavaista ja monikielistä. Sähköisen viestinnän lisäksi tehdään myös painettua viestintää.

Viestintäkanavia valittaessa otetaan huomioon eri kohderyhmien tarpeet.

Tilaisuuksia järjestetään myös kasvotusten.

Hyvinvointialueen asioista viestitään ihmisten näkökulmasta.

Hyvinvointialueen asioista viestitään vuorovaikutteisesti.

Kuntien viestintää hyödynnetään viestinnässä. Kunnan työntekijät ovat arvokas voimavara.

Osallisuuden tavoitetila asiakkaan ja asukkaan näkökulmasta Pohteella

Toimenpiteet vuosille 2024–2025

Toimenpide	Mittarit
Nykyisiä asukas- ja asiakasosallisuuden hyvien toimintamallien käyttöä palvelujärjestelmän kehittämiseksi jatketaan. Niitä kehitetään ja arvioidaan säännöllisesti. Näitä toimintamalleja ovat esimerkiksi avoimet asukkaille järjestettävät keskustelu- ja kuulemistilaisuudet, kehittämistilaisuudet ja ideapajat eri kohderyhmille (erityisesti heille, jotka kokevat etteivät tule riittävästi kuulluksi), kokemustiedon kerääminen, kokemustoimijamalli ja yhteiskehittämisalusta.	<ul style="list-style-type: none">• Tilaisuuksien määrä• Tilaisuuksiin osallistuneiden määrä• Kyselyyn osallistuneiden määrä• Osallistujien palaute• Kokemustoimijoiden määrä• Kokemustoimijoiden hyödyntämiseen käytetyt tunnit
Asiakaskokemuksen toimintamallia kehitetään rinnakkain osallisuustyön kanssa. Luodaan ja otetaan käyttöön yhtenäinen asiakaskokemuksen toimintamalli ja asiakaspalautejärjestelmä 2024–2025. Hyvinvointialuelain suosittelemia asukas- tai asiakasraateja pyritään käynnistämään ja vahvistamaan hankerahoituksella 2024–2025.	<ul style="list-style-type: none">• Asiakaskokemuksen kokonaisvaltainen toimintamalli kehitetty (kyllä/ei)• Asiakaspalautejärjestelmä käyttöön otettu (kyllä/ei).• Asiakasraateja käynnistetty (kyllä/ei)
Pilotoidaan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti uudenlaisia toimintatapoja nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston kanssa. Hyödynnetään paremmin sosiaalista mediaa ja sähköisiä kanavia nuorten osallistamiseksi. Jalkaudutaan nuorten keskuuteen.	<ul style="list-style-type: none">• Tilaisuuksien määrä• Sosiaalisen median analytiikka• Osallistujien palaute• Tilaisuuksiin osallistujien määrä (kasvaa)• Aktiivisten nuorisovaltuuston jäsenien määrä kehittämistyössä• Aiheen käsittely nuorisovaltuuston kokouksissa

Toimenpiteet vuosille 2024–2025

Toimenpide	Mittarit
Pohteen vaikuttamistoimielinten toimintamallit arvioidaan aluevaltuustokauden päätteeksi (talousarviokirja 2023) 2024–2025. Samassa yhteydessä arvioidaan hallintosäännön 29 § mukaisten muiden vaikuttamistoimielinten perustamisen tarve seuraavaa aluevaltuustokautta varten. Tuetaan kuntien vaikuttamistoimielimiä niiden uudessa roolissa.	<ul style="list-style-type: none">• Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi – palvelualueen konsultaatiokäynnit kuntien vaikuttamistoimielimissä (määrä).• Pohteen vaikuttamistoimielinten jäsenten arvio toimintamallista• Vastaanotetut aloitteet uusista vaikuttamistoimielimistä
Sosiaali- ja terveystalouden hankinnoissa on otettava huomioon muun muassa palvelujen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen, eri käyttäjäryhmien erityistarpeisiin, käyttäjien osallistumiseen ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä innovointiin liittyvät tekijät. Kehitetään toimintamalli, jolla vahvistetaan palvelunkäyttäjien ja vaikuttamistoimielimien osallisuutta sosiaali- ja terveystalouden hankinnoissa hankintalain mukaisesti huomioiden käyttäjien erityistarpeet ja kuuleminen.	<ul style="list-style-type: none">• Toimintamalli kehitetty (kyllä/ei)• Osallistuneiden määrä• Osallistuneiden palaute
Kehitetään rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalisen raportoinnin tiedon tuotannon toimintamallia Pohteella (RRP-hanke 2022–2025). Sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevaa tietoa hyödynnetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä ja päätöksenteossa. Toimintamallin kehittäminen pohjautuu asiakkaiden tarpeisiin, jotta palvelujärjestelmä saadaan vaikuttavuusperusteiseksi ja sosiaalipalveluiden tiedolla johtaminen mahdollistuu. Toimintamallin kehittämiseen osallistuvat asukkaat, kokemustoimijat, järjestöt ja vaikuttamistoimielimet Pohteen omien toimijoiden lisäksi.	<ul style="list-style-type: none">• Asiakaslähtöinen toimintamalli kehitetty (kyllä/ei)• Osallistuneiden määrä• Osallistuneiden palaute

Toimenpiteet vuosille 2024–2025

Toimenpide	Mittarit
Vuorovaikutteisuutta lisätään parantamalla viestinnän saavutettavuutta. Viestinnän saavutettavuutta ja monikielistä viestintää kehitetään yhdessä palvelunkäyttäjien kanssa. Selvitetään uusien sähköisten dialogisten osallisuusaloitusten hankintaa ja käyttöönottoa (esimerkiksi Polis).	<ul style="list-style-type: none">Hankkeen mittarit: saavutettavuusarviointit (määrät ja tulokset), kieliversiot (verkkosivut ja materiaalit), asiakaspalauteOsallistuneiden palvelunkäyttäjien määräSähköisten osallisuusaloitusten hankinta ja käyttöönotto on selvitetty (kyllä/ei)
Vahvistetaan maahan muuttaneiden ja etnisten vähemmistöjen osallisuutta ja yhdenvertaisuutta palveluissa pilotoimalla asiakasraateja Pohteen kotoutumista edistävissä sosiaalipalveluissa, järjestetään kuulemis- ja kehittämispäiviä maahan muuttaneille ja tiedotetaan mahdollisuuksista osallistua monikielisesti ja monikanavaisesti. (ESR-hanke, rahoitus varmistumatta).	<ul style="list-style-type: none">Osallistujien määrä asiakasraateihin ja kuulemis- ja kehittämispäiviinTuotettu monikielisiä ja monikanavaisia tiedotteita (Hankkeen mittarit)
Asukkaille pidettyjen ideapajojen odotuksia ja ehdotuksia hyödynnetään Pohteen osallisuustyössä, hyvinvointisuunnitelmassa ja viestinnän toimeenpanossa.	<ul style="list-style-type: none">Ideapajojen ehdotuksia on hyödynnetty osittain (kyllä/ei)
Hyvinvointialuelain suosittelman osallistuvan budjetoinnin erillistä määrärahaa tarkastellaan vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.	<ul style="list-style-type: none">Sisällytetty 2025 talousarviokeskusteluun (kyllä/ei)

4. Yhteistyörakenteet

Hyvinvointialueuudistuksen kantavia periaatteita on ollut ajatus siitä, että palveluita kehitetään yhteistyössä asukkaiden kanssa. Sitemmin lait hyvinvointialueesta, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä pelastuslaki velvoittavat hyvinvointialuetta tekemään yhteistyötä kuntien, järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa ja muun muassa neuvottelemaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vuosittain.

Pohteen strategian painopisteessä ”Vaikuttavasti yhdessä” on määritelty yhteistyön tavoitteita (dia 13) ja OSUVA tarkentaa yhteistyötä rakenteiden ja toimintamallien osalta. Yhteistyötä kuntien kanssa sovitaan tarkemmin valmisteilla olevassa strategisessa asiakirjassa.

Poliittisia toimielimiä ovat yhdyspintalautakunta ja alueelliset neuvottelukunnat. Lisäksi on kolme lakisääteistä vaikuttamistoimielintä: vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto.

Yhteistyöryhmät ovat hyvinvointialuejohtajan nimeämiä ja niissä on edustajia Pohteelta, kunnista, järjestöistä ja muista tarkoituksenmukaisista organisaatioista.

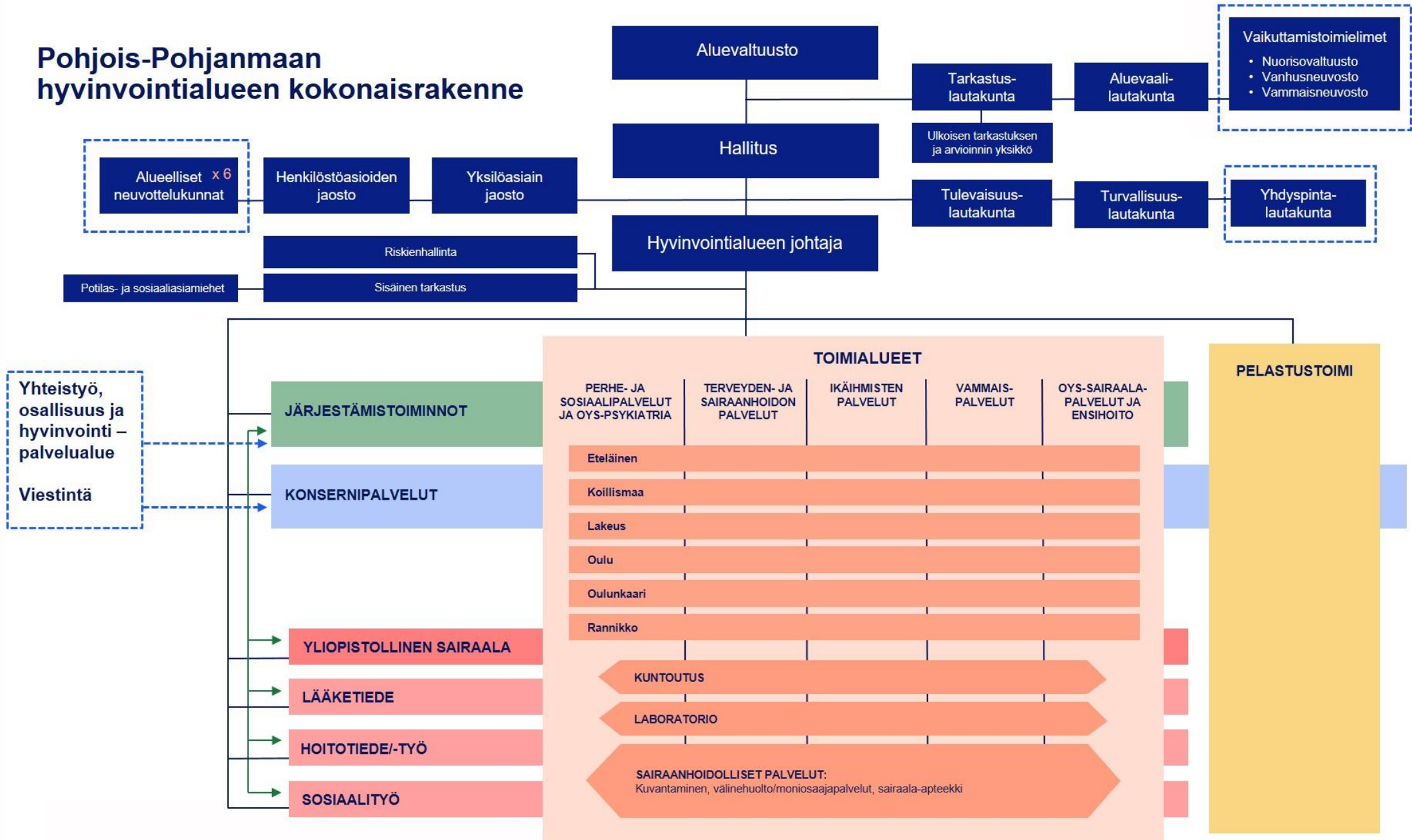
Pohjois-Pohjanmaalla toimii myös lukuisia yhteistyöverkostoja. Verkostot kokoavat yhteen ihmisiä, jotka tekevät samaan aiheeseen liittyvää työtä. Pohteella on tärkeä rooli verkostojen koordinoinnissa. Näitä verkostoja esitellään tarkemmin hyvinvointisuunnitelmassa.

Tässä osiossa esitellään myös osallisuuden ja yhteistyön rakenteiden kokonaisuus. Kokonaiskuvaa on rakennettu vuodesta 2023 alkaen ja se täydentyy koko ajan.

Yhteistyötä vaativat osa-alueet

Osa-alueet (muokattu kansallisesta yhdyspintavalmistelusta)	Pohteen toimialue, joka vastaa osa-alueesta
Varhaiskasvatus, opetus	Perhe- ja sosiaali-palvelut ja OYS-psykiatria
Opiskeluhoito	
Nuorisotyö	
Mielenterveyden edistäminen	Perhe- ja sosiaali-palvelut ja OYS-psykiatria + Järjestämistoiminnot
Ehkäisevä päihdetyö	
Lähisuhdeväkivallan ehkäisy	
Hyvinvointijohtaminen (mm. hyvinvointikertomus ja -suunnitelma)	Järjestämistoiminnot
Osallisuus	
Ihmissuhteet	
Vapaa-aikapalvelut (kansalaisopistot)	
Taloudellinen hyvinvointi	
Kulttuurihyvinvointi	
Ravitsemus, liikkuminen, lepo (= elintavat, sisältää kaatumisen ehkäisyn)	
Seksuaali- ja lisääntymisterveys	Kuntoutuspalvelut
Järjestöjen toimintaedellytykset	Järjestämistoiminnot
Turvallisuus	Pelastustoimi
Työllisyys	Perhe- ja sosiaali-palvelut ja OYS-psykiatria
Kotoutuminen	
Maankäyttö	Vastuutaho varmistuu myöhemmin.
Asuminen	Vastuutaho varmistuu myöhemmin.
Liikenne	Vastuutaho varmistuu myöhemmin.
Ympäristö	Vastuutaho varmistuu myöhemmin.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kokonaisrakenne

Yhdyspintalautakunta

- Yhdyspintalautakunnan tehtävänä on hallintosäännön 18 § mukaan mm.
 - seurata asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilaa (hyvinvointikertomus)
 - päättää myönnettävistä yleisistä avustuksista määrärahojen puitteissa
 - edistää hyvinvointialueen ja asukkaiden, kuntien, sekä muiden sidosryhmien kanssa tehtävää vuoropuhelua ja yhteistyötä
 - edistää osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä asukaslähtöisyyttä palvelujen järjestämisessä.
 - [Linkki yhdyspintalautakunnan sivulle](#)

Vaikuttamistoimielimet

- Pohteella toimii kolme vaikuttamistoimielintä: vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto. Toimintaa ohjaa laki hyvinvointialueesta 32 § sekä hallintosääntö 26–28 § sekä aluehallituksen hyväksymät toimintasäännöt.
- Vaikuttamistoimielimet:
 - ovat edustamansa väestöryhmän vaikuttamis- ja kuulemiskanavia
 - edistävät demokratiaa ja myös niiden asukkaiden kuulemista, jotka kokevat tulevaisuutensa heikosti kuulluksi
 - osallistuvat hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan
 - ovat oikeutettuja tekemään aloitteita aluehallitukselle.
 - [Linkki vaikuttamistoimielinten sivulle](#)

Alueelliset neuvottelukunnat

- Kuusi alueellista neuvottelukuntaa: Koillismaa, Oulunkaari, Lakeus, Oulu, Rannikko ja Eteläinen.
- Hallintosäännön 20 §:n mukaan ne edustavat kyseisellä alueella asuvia asukkaita seuraten ja arvioiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä sosiaali- ja terveystalvveluja alueellaan.
- Voivat tehdä aloitteita aluehallitukselle.
- [Linkki alueellisten neuvottelukuntien sivulle](#)

Yhteistyöryhmät 1/2

Yhteistyöryhmät ovat organisaatorajat ylittäviä tiettyihin yhdyspintoihin keskittyviä ryhmiä. Niiden tehtävänä on edistää julkisen, kolmannen sektorin, yksityisen sektorin sekä palveluiden käyttäjien kanssa käytävää vuoropuhelua ja tuloksellista yhteistyötä.

Yhteistyöryhmät voivat olla lakisääteisiä (esimerkiksi opiskeluhuollon yhteistyöryhmä ja toimeentulotukiasioiden neuvottelukunta), valtuustoaloitteista syntyneitä (esimerkiksi mielenterveys-, päihde- ja lähisuhdeväkivalta -yhteistyöryhmä) tai muusta tarpeesta nousseita yhteistyöryhmiä (esimerkiksi hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmä ja järjestöyhteistyöryhmä).

Yhteistyöryhmät nimittää hyvinvointialuejohtaja (hallintosääntö 31 §).

Yhteistyöryhmissä on nimettynä eri yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien edustajia, palvelun käyttäjiä sekä Pohteen edustajia. Yhteistyöryhmät kokoontuvat muutaman kuukauden välein.

Ryhmien uusi kokoonpano valitaan valtuustokauden alussa ja tarvittaessa kokoonpanoa päivitetään valtuustokauden aikana.

Seuraavassa diassa esitellään tarkemmin ne yhteistyöryhmät, jotka on jo perustettu tai joiden perustaminen on valmistelussa.

Yhteistyöryhmät 2/2

Opiskeluhoolto §

Valmistele aluevaltuustolle opiskeluhoollon alueellisen suunnitelman. Tehtävänä on myös seurata, millä tavalla opiskeluhooltosuunnitelma ja monialainen yhteistyö toteutuvat hyvinvointialueella.

Toimeentulotukiasioiden neuvottelukunta §

Tekee esityksiä ja antaa lausuntoja toimeentulotukiasioiden käsittelyn kehittämisestä sekä yhteistyön toteuttamista koskevista asioista alueellaan.

Ehkäisevän mielenterveys-, päihde- ja väkivaltatyön yhteistyöryhmä

Toimii yhteisenä mielenterveys- ja päihdetyön ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn keskustelufoorumina ja kokoaa yhteen eri toimijat.

Hyvinvoinnin edistäminen (Hyry)

Tukee hyvinvointialueen koordinoitua työtä. Edistää hyvinvoinnin edistämiseen liittyvää vuoropuhelua eri toimijoiden kanssa. Työstää ja viimeistelee yhdyspintalautakunnalle, aluehallitukselle ja aluevaltuustolle meneviä asioita.

Järjestöyhteistyö (Jyry)

Toimii Pohdeen edustuksellisenä järjestö- ja seurakuntayhteistyön foorumina. Yhteistyöryhmän kanssa käymme vuosittaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut.

Työllisyyden hoito ?

Käynnistyy mahdollisesti osana Kestävän Kasvun (RRP) Työkyvyn tuen –ohjelmakokonaisuutta 2024.

Valmius- ja turvallisuusfoorumit

Valmiusfoorumien tarkoituksena on yhteistyön avulla kehittää alueen kokonaisturvallisuutta sekä kriisinsietokykyä kaikissa turvallisuustilanteissa.

Yhteistyön rakenteet Pohjois-Pohjanmaalla 1/2

Kuten edellä on kerrottu, Pohteella on paljon yhteistyön tarvetta eri toimijoiden kanssa. Yhteistyö edellyttää toimivia rakenteita kaikkien toimijoiden kanssa kaikilla yhteistyön tasoilla. Niiden on ulotuttava asukkaita kohtaavasta työstä strategisen tason työhön saakka.

Seuraavassa diassa on kuvattu yhteistyön rakenteita kokonaisuutena, jossa yhteisenä tavoitteena on asukkaan hyvä arki ja elämä. Kuvaus kehittyy ja täydentyy ajan myötä.

Ihmislähtöisen hyvinvointikäsitteen mukaisesti kuvaus alkaa tärkeimmästä eli asukkaan omasta roolista ja vastuusta. Tällä korostetaan sitä, että hyvään arkeen ja elämään tähtäävässä yhteistyössä asukkaat ovat keskeisessä roolissa: He ovat aktiivisia oman elämänsä toimijoita ja yhteistyökumppaneita, eivät passiivisia yhteistyön kohteita.

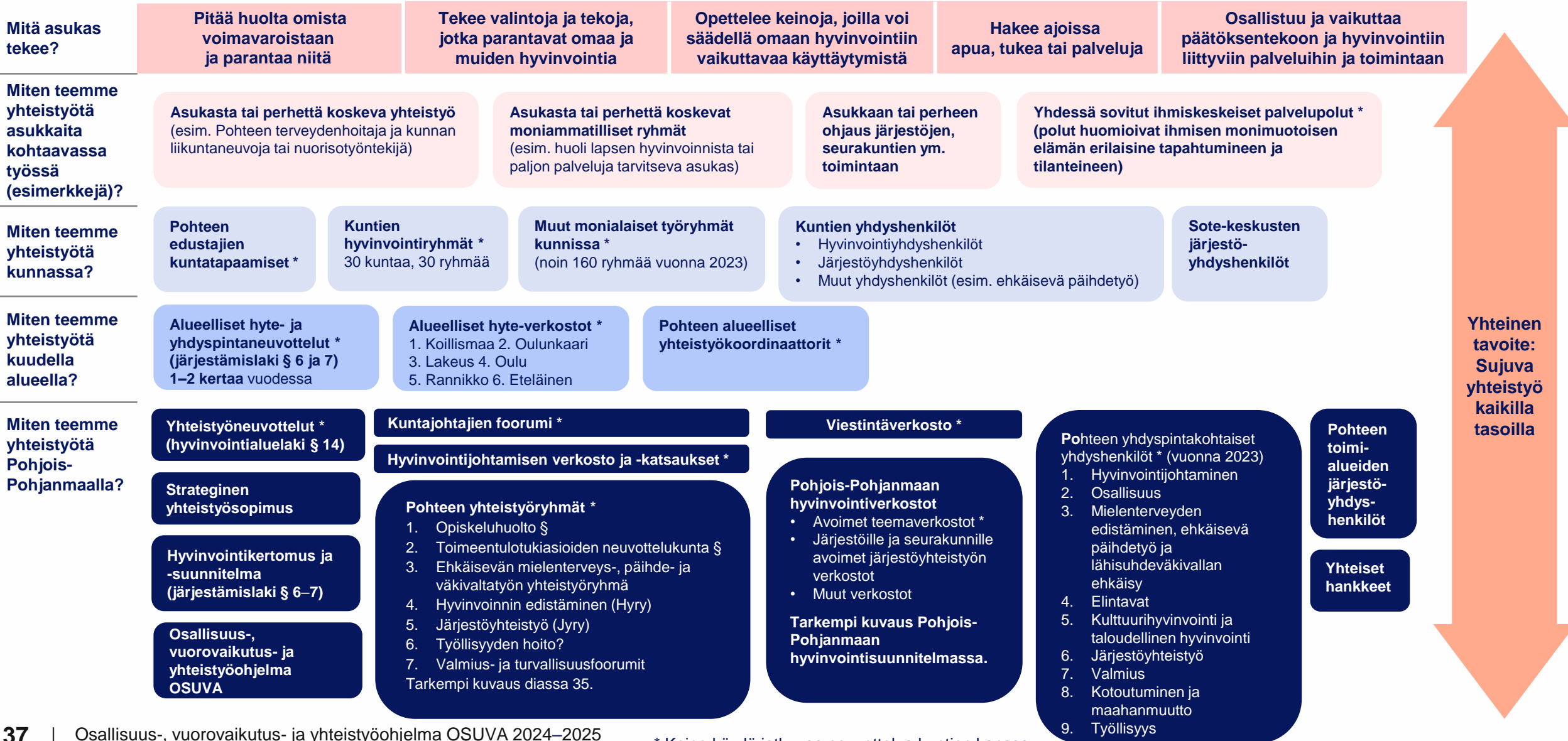
Toiseksi tärkeimmällä tasolla ovat he, jotka tekevät asukasta kohtaavaa työtä eri organisaatioissa. He ovat lähimpänä asukkaita tehden yhteistyötä sekä asukkaiden että toistensa kanssa. Siksi heillä on parhaat mahdollisuudet tukea asukkaita hyvän arjen ja elämän saavuttamisessa.

Seuraavat kaksi yhteistyön tasoa perustuvat siihen, että asukkaat ovat edelleen kuntalaisia. He asuvat kunnassa, eivät Pohteella. Myös Pohteen asumisyksiköiden asiakkaat ovat kuntalaisia. Siksi Pohde ja 30 kuntaa kehittävät yhdessä rakenteita, jotka mahdollistavat eri toimijoiden sujuvan yhteistyön. Tällä hetkellä yhteistyötä tehdään sekä kuntatasolla että kuuden alueen tasolla, joihin 30 kuntaa on jaettu.

Kuvauksen viimeisen osan muodostavat koko Pohjois-Pohjanmaan tasolla toimivat yhteistyön rakenteet. Niitäkin on paljon, ja niiden kehittämistyö jatkuu.

Yhteistyön rakenteet Pohjois-Pohjanmaalla 2/2

Yhteinen tavoite: Asukkaan hyvä arki ja elämä Pohjois-Pohjanmaalla

Yhteinen tavoite: Sujuva yhteistyö kaikilla tasoilla

5. Yhteistyön edistäminen sidosryhmien kanssa

Taustaa

Syksyllä 2022 hyväksytyssä sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelma 2023–2025 linjataan, että OSUVA-ohjelmassa määrittelemme yhteistyömallit kuntien, yritysten, järjestöjen, TE-palvelujen, oppilaitosten, KELAn ja seurakuntien kesken. Tämän lisäksi olemme halunneet kuvata yhteistyötä aluehallintoviraston ja maakuntaliiton kanssa.

Yhteistyöstä eri kumppaneiden kanssa on käsitelty muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluissa niiden tahojen kanssa, joiden kanssa neuvottelut on käyty. Kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä syvennetään valmisteilla olevassa strategisessa yhteistyösopimuksessa.

Tilannekuvaa yhdyspinnoista ja yhteistyön sujuvuutta hyvinvointialueiden ja kuntien välillä on arvioinut muun muassa Kuntaliitto keväällä 2023 tehdyssä [kyselyssä](#). Kyselyn tulosten mukaan parannettavaa on hyvinvointialueen käynnistysvaiheessa ollut paljon.

Yhteistyö kuntien kanssa

- Kunnat ovat hyvinvointialueen tärkein yhteistyökumppani.
- Jos kuntien ja hyvinvointialueen tehtäviä katsoo asukkaan näkökulmasta, ne muodostavat kokonaisuuden. Hyvinvointialuelain 14 § mukaan hyvinvointialueen ja sen alueen kuntien on neuvoteltava valtuustokausittain hyvinvointialuejohtajan johdolla tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Tarkemmissa neuvotteluissa voidaan sopia ainakin yhteistyön edellyttämistä yhteistyörakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.
- Yhteinen tärkeä tehtävä kuntien kanssa on asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (kuntalaki 1 § ja sote-järjestämislaki 6 § ja sote-järjestämislaki 7 §).
- Hyvinvointialueen ja kuntien toimiva yhteistyö edellyttää monialaisten työryhmien ja verkostojen toimivuutta. Yhteistyöhön tarvitaan toimivat ja yhteisesti päätetyt rakenteet ja toimintamallit. Yhteistyön tulee olla sujuvaa ja säännöllistä (Hyvinvointialuestrategia, osallisuus ja yhdyspinnat – raportti yhteistyökierroksesta 2022.) Yhteistyötä kuntien kanssa on kehitetty tuloksellisesti koko valmistelutyön ajan ja vuoden 2023 alusta kolmen alueellisen hyvinvointi-, yhdyspinta- ja osallisuuskoordinaattoreiden tukemana.
- Kuntien kanssa tehtävän yhteistyön edistämiseksi muodostuneet rakenteet ovat muun muassa vuosittaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut, noin neljännesvuosittain kokoontuvat kuntajohtajaverkosto, kuukausittain järjestettävät hyvinvointijohtamisen katsaukset hyvinvoinnin edistämisen yhteyshenkilöille sekä alueellisten koordinaattorin osallistuminen kuntien ja alueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmiin. Valmisteilla olevassa strategisessa yhteistyösopimuksessa rakenteista sovitaan tarkemmin.
- Pohde kannustaa työntekijöitään tekemään yhteistyötä kunnan työntekijöiden kanssa ja osallistumaan kuntakohtaisiin monialaisiin työryhmiin. Kuntien vaikuttamistoimielimissä Pohteen edustajat vierailevat tarvittaessa, säännöllisesti.

Yhteistyö järjestöjen ja seurakuntien kanssa 1/2

- Eri alojen järjestöt ja seurakunnat edistävät asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta tarjoamalla osallistumisen, toimimisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia muun muassa harrastus- ja virkistystoiminnassa, koulutuksissa ja tapahtumissa sekä vapaaehtoistoiminnan tehtävinä. Toiminta lisää osallisuutta. Sen avulla voidaan vähentää syrjäytymistä ja eriarvoisuutta sekä kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja.
- Sosiaali- ja terveysjärjestöt toimivat kohderyhmiinsä kuuluvien edustajina sekä edun ja oikeuksien valvojina. Ne tarjoavat tietoa edustamansa kohderyhmän tarpeista sekä palvelujen toimivuudesta ja tarjoavat muun muassa neuvontaa ja ohjausta, vertaistoimintaa, kriisiapua sekä avoimia kohtaamispaikkoja.
- Pohteen järjestö- ja seurakuntayhteistyön päämääränä on asukkaiden hyvä arki ja elämä. Yhteistyön tavoitteena on tukea järjestöjen ja seurakuntien osallistumista pohjoispohjalaisten ihmisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen sekä onnettomuuksien ehkäisemiseen.

Yhteistyö järjestöjen ja seurakuntien kanssa 2/2

- Laki hyvinvointialueesta, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä pelastuslaki velvoittavat hyvinvointialuetta tekemään yhteistyötä järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa.
- Myöhemmin julkaistavassa Järjestöystävällisen Pohteen järjestöyhteistyösuunnitelmassa kuvaamme yhteistyön toimintatapojamme järjestöjen ja seurakuntien yleishyödyllisen toiminnan kanssa.
- Järjestötyön koordinaattori ja järjestöyhdyshenkilöt koordinoivat yhteistyötä.
- Järjestöyhteistyöryhmä JYRY toimii edustuksellisenä ja järjestöfoorumit, -verkostot ja -tapaamiset avoimina yhteistyörakenteina. Lakisääteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut järjestöjen osalta Pohde käy JYRYn kanssa.
- Mahdollistamme järjestöjen ja seurakuntien osallistumisen Pohteen palveluiden kehittämiseen esimerkiksi kokemustiedon keräämisen ja kokemustoimijoiden hyödyntämisen sekä innovaatioyhteistyön avulla.
- Tuemme järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia myöntämällä avustuksia yhdistyksille, säätiöille ja toimintaryhmille, tarjoamalla tiloja mahdollisuuksien mukaan järjestöjen käyttöön maksutta sekä ohjaamalla asukkaita järjestötoimintaan ja antamalla asiantuntija-apua järjestöille (järjestämislaki ja järjestöavustusten periaatteet).
- Pohteen edustajat osallistuvat järjestöjen ohjausryhmiin pyynnöstä mahdollisuuksien mukaan. Osallistumista tapauskohtaisesti arvioi toimialuejohto.
- Järjestöjen ja seurakuntien edustajia on Pohteen yhteistyöryhmissä.

Yhteistyö sosiaali- ja terveystalveluiden palveluntuottajien kanssa 1/2

- Yhteistyö on jatkuvaa toimialueiden ja palveluntuottajien kanssa sekä Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n kanssa.
- Palveluntuottajille järjestetään säännöllisesti markkinakartoituksia ja markkinavuoropuhelua. Markkinakartoituksen tarkoituksena on kasvattaa hankintayksikön tietämystä markkinasta ja hankinnan kohteesta sekä kartoittaa hankinnan erilaisia vaihtoehtoja. Markkinavuoropuheluiden avulla kerätään palveluntuottajilta ja asiakkailta kommentteja ja ideoita hankinnan sisällöstä ja palvelun vaikuttavuudesta. Tavoitteena on vahvistaa asiakasosallisuutta markkinavuoropuhelussa. Asiakkailta on koottu tietoa myös erilaisten kyselyjen avulla.
- Asiakasosallisuus kohdistuu palvelutarpeen arviointiin ja palvelujen suunnitteluun, päätöksentekoon sekä palvelujen tosiasialliseen järjestämiseen eli toteuttamiseen. Tavoitteena on vahventaa tätä yhdessä toimialueiden kanssa. On tärkeää, että asiakkaiden näkemykset huomioidaan hankinnoissa ja he voivat olla mukana kehittämässä palveluja. Osallisuuden lisääminen parantaa myös pienempien palvelujentarjoajien mahdollisuuksia pärjätä kilpailutuksissa. Vanhus- ja vammaisneuvostoja kuullaan säännöllisesti palvelun käyttäjän näkökulmasta.
- Asiakkaiden valinnanvapaus toteutuu parhaiten palvelusetelien avulla, joiden valmistelu etenee palveluittain. Palveluiden myöntämisperusteet ovat myös valmistelussa palveluittain.

Yhteistyö sosiaali- ja terveystalvaeluiden palveluntuottajien kanssa 2/2

- Oman toiminnan sekä yksityisten palveluntuottajien toiminnan laatua ja lainmukaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumista valvotaan. Toimintamalli on valmisteilla ja tueksi ollaan hankkimassa sähköistä järjestelmää. Monituottajuudessa etenkin uusien palveluntuottajien ohjaus ja neuvonta korostuu. Näiden seuraamiseksi on laadittu julkisessa verkossa oleva omavalvontaohjelma.
- Valvontakäynneillä, palvelutuottajatapaamisilla sekä ohjaus- ja neuvontakirjeillä tiedotetaan palveluntuottajia laaja-alaisesti. Yhteistyö palveluntuottajan kanssa voi toteutua hyvin tiiviisti ja sisältää tapauskohtaisesti räätälöityä ohjausta.
- Sopimusvalvonnassa varmistetaan, että molemmat osapuolet noudattavat sopimuksen ehtoja ja täyttävät omat velvollisuutensa sopimuksen mukaisesti.
- Sopimusvalvonta on tärkeää erityisesti silloin, kun sopimuksen sisältö on monimutkainen tai kun sopimuksen toteutumisesta voi aiheutua merkittäviä taloudellisia tai muita seurauksia.
- Tehokas kannustin laadun ylläpitämiseen ja hyvän asiakaskokemuksen luomiseen on se, että valvonta- ja asiakastytyväisyystiedot julkaistaan avoimesti tietoverkossa.
- Palvelutuottajien kanssa käydään vuosittain lakisääteinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelu. Hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmässä (HYRY) on yrittäjäjärjestön edustaja.

Yhteistyö Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa

- Pohjois-Pohjanmaan liiton tehtävänä on alueellinen kehittäminen, muun muassa aluekehittämissohjelmien sekä EU-ohjelmien valmistelu ja laadinta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, maakuntakaavoitus, edunvalvonta ja maakunnan tunnetuksi tekeminen. Pohjois-Pohjanmaan liitto on tehnyt pitkäjänteisesti työtä hyvinvoinnin edistämisen eteen Pohjois-Pohjanmaalla.
- Pohteen hyvinvointisuunnitelmassa (2023–2025) huomioidaan Pohjois-Pohjanmaan [hyvinvointisopimuksen](#) ja [maakuntaohjelman](#) 2022–2025 tavoitteet.
- Pohjois-Pohjanmaan liiton pitkään toiminut hyvinvoinnin yhteistyöryhmä (HYR) on lakkautettu, ja hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmänä jatkaa Pohteelle perustettava hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmä (HYRY). Pohjois-Pohjanmaan liitolla on edustus yhteistyöryhmässä.
- Pohde ja Pohjois-Pohjanmaan liitto ovat solmineet [yhteistyösopimuksen](#) Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston (POPNUVA) yhdistyessä Pohteen nuorisovaltuustoon. Nuorisovaltuuston toimintaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä.
- Pohjois-Pohjanmaan järjestöneuvottelukunta ja Pohteen järjestöyhteistyöryhmä (JYRY) tekevät tiivistä yhteistyötä. Pohteen edustaja on maakuntaliiton järjestöneuvottelukunnassa ja järjestöneuvottelukunnan edustaja Pohteen järjestöyhteistyöryhmässä. Pohjois-Pohjanmaan liiton edustajat osallistuvat aktiivisesti myös Pohjois-Pohjanmaan hyvinvoinnin edistämisen yhteisön toimintaan.
- Lakisäätiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa käydään vuosittain. Ensimmäisissä neuvotteluissa on sovittu yhteistyön tiivistämisestä edunvalvonnan ja strategisen suunnittelun saralla.

Yhteistyö Pohjois-Suomen aluehallintoviraston (PSAVI) kanssa

- Aluehallintovirasto valvoo toimialueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen lainmukaisuutta ja antaa valvontaan liittyvää ohjausta. Tämä koskee myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. (Järjestämislaki 42 § ja Sote-valvontalaki 32 §).
- Aluehallintovirastot ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä (EPT) sekä tukevat toimialueensa kuntia ja hyvinvointialueita ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä. (EPT-laki 4 §).
- Pohjois-Suomen aluehallintoviraston (PSAVI) aiemmin koordinoimat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, mielenterveys-, päihde- ja parisuhdeväkivaltaan sekä ehkäisevään päihdetyöhön liittyvien yhteistyöryhmien koordinointi siirtyy Pohteelle. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston edustaja osallistuu jatkossakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöryhmään (HYRY).
- PSAVIN kanssa tehdään yhteistyötä myös Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuustoon liittyvissä asioissa. Pohde järjestää yhteistyössä PSAVI:n kanssa kuntien EPT-yhdyshenkilöiden tuki- ja ohjaustilaisuuksia.
- Lakisääteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät neuvottelut PSAVIN kanssa käydään vuosittain.

Yhteistyö työ- ja elinkeinopalveluiden kanssa

- Hyvinvointialueen ja työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-toimistot ja kuntakokeilussa mukana olevat kunnat) välisestä yhteistyöstä säädetään useammassa laissa (mm. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001), Työllisyyttä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) -laki (1369/2014), Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020)).
- Tulevan TE2024- uudistuksen myötä kunnat vastaavat 1.1.2025 lähtien työllisyyspalveluista, jolloin yhteistyötä tulee entisestään tiivistää kuntien ja hyvinvointialueen välillä työllisyyden edistämisen näkökulmasta.
- Yhteistyöstä ja sen muodoista on sovittu TYP -toimintasuunnitelmassa sekä kuntien kanssa laaditussa yhteistyösopimuksessa.
- Yhteistyömuotoja on mm. TYP-johtoryhmätyö, työkyvyn tuen tiimit sote-keskuksissa ja yhteisövaikuttavuusmalli. Tarkoitus on sopia myös alueellisista yhteistyöfoorumeista erityisesti työllisyyspalveluiden ja sosiaalipalveluiden kesken.

Yhteistyö oppilaitosten kanssa 1/2

- Pohde on hyvinvointialue, joka ylläpitää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 34 §:ssä tarkoitettua yliopistollista sairaalaa.
- Yliopistollisen sairaalan tehtäviin kuuluu paitsi potilaiden hoito myös **tutkimus- ja opetustehtäviä** lääke-, hoito- ja terveyshallintotieteen aloilla, ammattikorkeakouluissa ja toisen asteen koulutuksessa.
- Laki hyvinvointialueesta (29.6.2021/611) 10 § Tuottamista koskevan vastuun toteuttaminen ja sen valvonta:
Hyvinvointialueen tulee varmistaa, että sen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla muulla palveluntuottajalla on **riittävät ammatilliset, toiminnalliset** ja taloudelliset edellytykset huolehtia palveluiden tuottamisesta.
- Tehdään kattavaa yhteistyötä yliopiston ja eri oppilaitosten kanssa erilaisissa hankkeissa, alueellisten kehittämistarpeiden ja riittävän työvoiman saamiseksi.

Yhteistyö oppilaitosten kanssa 2/2

Koulutustoiminta

- Pohde tekee tiivistä yhteistyötä koulutustoiminnassa yliopiston ja eri oppilaitosten kanssa.
- Yliopiston kanssa tehtävä yhteistyö toteutuu muun muassa lääketieteen koulutuksen hajautettuna opetuksena Pohjois-Suomen yhteistyöalueella (YTA) sekä hoito- ja terveyshallintotieteen sekä sosiaalityön opetus- ja harjoitteluyhteistyönä.
- Ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten kanssa tehdään monipuolista yhteistyötä muun muassa tarjoamalla opiskelijoille harjoittelupaikkoja sekä toteuttamalla yhteisiä hankkeita ja opinnäytetöitä.
- Lisäksi toimimme erilaisissa verkostoissa.

Tutkimustoiminta

- Tärkeitä yhteistyötä tukevia palveluita ovat Oulun yliopistollisen sairaalan yhteydessä toimiva tutkimuspalveluyksikkö, alueellinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta ja alueellinen tutkimustoimikunta, Medical Research Center (MRC) Oulu, näyttöön perustuvan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen yhteistyöverkosto, hoitotyön tutkimus- ja opetusneuvostot, sosiaalialan osaamiskeskukset, Pohjois-Suomen biopankki Borealis, Pohjoinen syöpä- ja neurokeskus sekä OYS TestLab ekosysteemi.
- Tehdään yhteistyötä väestön hyvinvointia ja sen edistämistä koskevan aineiston keruussa, analysoinnissa ja raportoinnissa.
- Edistetään vuorovaikutusta Pohteen ja tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden välillä hyödyntämällä tutkimustyön kautta syntynyttä uutta tietoa alueen väestön hyvinvoinnin parantamiseksi.

Toimenpiteet vuosille 2024–2025

Toimenpide	Mittarit
<p>Yhteistyötä vahvistamaan solmitaan Kuntaliiton suosittama strateginen yhteistyösopimus kuntien ja maakuntaliiton kanssa. Yhteistyösopimuksessa sovitaan tarkemmin yhteistyön muodot muun muassa kuntien kanssa käytävien lakisääteisten yhdyspintaneuvottelujen sopimiseksi.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Lakisääteiset valtuustokausittaiset yhteistyöneuvottelut käyty (kyllä/ei)• Strateginen yhteistyösopimus solmittu (kyllä/ei)
<p>Käydään vuosittaiset lakisääteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut kuntien, järjestöjen yhteistyöryhmän, Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pohjois-Suomen Avin kanssa. Käynnistetään neuvottelut palvelutuottajien kanssa vuonna 2024. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspintatoiminnasta laaditaan tarkempi vuosikello osana hyvinvointisuunnitelmaa.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Lakisääteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut eri tahojen kanssa käyty (kyllä/ei)• Vuosikello laadittu (kyllä/ei)• Vuosikelloa käyttöön otettu (kyllä/ei)
<p>Toteutetaan sidosryhmäkysely ennen seuraavaa aluevaltuustokautta, jonka pohjalta arvioidaan yhteistyön kehittämisen nykytila ja tarpeet, sekä mahdolliset uudet yhteistyöryhmät.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Sidosryhmäkysely toteutettu (kyllä/ei)• Kyselyn tuloksia hyödynnetty yhteistyön kehittämisessä (kyllä/ei)
<p>Valmistellaan yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien kanssa järjestöystävällisen Pohteen järjestöyhteistyösuunnitelma.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Järjestöyhteistyösuunnitelma valmisteltu ja hyväksytty päätöksenteossa (kyllä/ei)

6. Arviointi ja seuranta

Arviointi ja seuranta

OSUVAn toimeenpanoa koordinoi Yhteistyö, osallisuus ja hyvinvointi –palvelualue tiiviissä yhteistyössä viestinnän sekä toimi- ja tehtäväalueiden kanssa.

Ohjelman toimeenpanosta raportoidaan säännöllisesti yhdyspintalautakunnalle.

Vaikuttamistoimielimet raportoivat toiminnastaan antamallaan vuosittain aluehallitukselle toimintasuunnitelman ja -kertomuksen (hallintosääntö 26–28 §).

Toiminnan itsearviointi sisällytetään palvelualueen vuosikelloon ja arvioinnin pohjalta tehdään tarvittaessa muutoksia toimintaan. Toimintaa arvioidaan järjestelmällisesti myös tilaisuuskohtaisesti.

Valtuustokauden loppupuolella toteutettavan sidosryhmäkyselyn tuloksista raportoidaan yhdyspintalautakunnalle ja aluehallitukselle.

Liitteet

Liite 1: Pohteen strategiset asiakirjat, tarkennuksia

Sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelma

- Asiakirja, joka ohjaa palvelujen järjestämiseen liittyvää toimintaa. Se pohjautuu hyvinvointialuestrategiaan ja siihen sisältyvän palvelustrategian linjauksiin.
- Järjestämissuunnitelmassa linjataan, että uudistamme palvelujen verkostoa yhteistyössä kuntien, yritysten ja järjestöjen sekä yliopistojen ja muiden oppilaitosten kanssa.
- Kumppanuus ja ennaltaehkäisevä työ kuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden yhteistyötahojen kanssa on tärkeää.
- Määrittelemme yhteistyömallit kuntien, yritysten, järjestöjen, TE-palvelujen, oppilaitosten, Kelan ja seurakuntien kesken.
- Lakisääteiset vaikuttamistoimielimet varmistavat vanhusten, vammaisten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.
- Vahvistamme sote-palveluissa ja yhdyspinnoilla tehtävää hyvinvoinnin edistämistä (esimerkiksi hyvät käytännöt) yhdessä asukkaiden, kuntien, muiden julkisten toimijoiden, yleishyödyllisten yhteisöjen ja yksityisten yritysten kanssa.
- Tuemme järjestöavustuksin yhdistysten, säätiöiden ja toimintaryhmien osallistumista asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen.
- Hyvinvointialueen yhtenäisen asiakaspalautejärjestelmän selvittäminen, tarvittavat kilpailutukset ja käyttöönotto sekä asiakaspalautteiden raportoinnin hyödyntäminen.

Pelastustoimen palvelutasopäätös

- Hyvinvointialueen pelastustoimen lakisääteinen päätös siitä, kuinka se järjestää pelastustoimen lakisääteiset ja palvelutasopäätöksessä sovitut muut tehtävät alueellaan.
- Turvallisuusviestinnän vaikuttavuuden näkökulmasta tärkein kohderyhmä on lapset ja nuoret. Riskiperusteisuuden näkökulmasta turvallisuusviestinnän on kohdistuttava erityisesti itsenäisesti asuvan ikääntyneen väestön ja muiden erityisryhmien asumisturvallisuuteen.
- Turvallisuusviestintää on hyvä toteuttaa yhteistyössä muun muassa kuntien ja hyvinvointialueen vanhus-, vammais- ja päihdetyön sekä eläkeläisjärjestöjen, asukasyhdistysten ja kylätoimikuntien kanssa.
- Pelastustoimialueella on lukuisia turvallisuustyön yhteistyöryhmiä ja foorumeita. Esimerkkejä näistä ovat paikallisen turvallisuussuunnittelun yhteistyöryhmät, paikalliset ja alueelliset liikenneturvallisuustyön työryhmät, kyläturvallisuutta edistävät työryhmät ja alueelliset valmiusfooromit.
- Hyvinvointialueiden perustamisen myötä on tullut myös uusia turvallisuustyön yhteistyörakenteita. Yksi tällainen on Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen järjestämistoimintoihin kuuluva HYTETU-toiminta. HYTETU sisältää hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyötä hyvinvointialueen sisäisenä työnä sekä laaja-alaisena yhteistyönä eri toimijoiden kanssa.
- Yhteistyötä tehdään resurssien puitteissa myös muiden viranomaisten, järjestöjen, yritysten ja laitosten kanssa. Menettelytavoista sovitaan tapauskohtaisesti.

Hallintosääntö

- Hyvinvointialueen hallinnon ja toiminnan keskeinen ohjausväline. Hallintosääntö määrittelee esimerkiksi päätöksentekijät, lautakuntien tehtävät, toimivallat ja vastuut sekä talousasiat ja niiden valvonnan.
- Hallintosäännössä määritellään toimielimet, joista osallisuuden näkökulmasta merkittävimmät ovat yhdyspintalautakunta (18 §), alueelliset neuvottelukunnat (20 §) sekä vaikuttamistoimielimet vanhusneuvosto (26 §), vammaisneuvosto (28 §) ja nuorisovaltuusto (29 §).
- 7 § mukaan hyvinvointialueen viestinnässä käytetään asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otetaan huomioon alueen eri asukasryhmien tarpeet.
- 10 §:ssä määritellään kuntayhteistyö. Valtuustokausittain käydyissä tarkemmissa neuvotteluissa voidaan sopia ainakin yhteistyörakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.
- 66 § Aloiteoikeus, jonka mukaan hyvinvointialueen jäsenenä on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaa koskevissa asioissa ja palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita palveluaan koskevassa asiassa.

Liite 2: Pohteen strategiset asiakirjat, tarkennuksia

Osallisuus-, vuorovaikutus- ja yhteistyöohjelma (OSUVA) 2024–2025 (kerran valtuustokaudessa, aluehallitus hyväksyy)

- Osallisuuden, vuorovaikutuksen ja yhteistyö eri näkökulmista
- Ohjaava lainsäädäntö, strategiset asiakirjat
- Osallisuuden määritelmä
- Osallisuustyön periaatteet
- Asukkaiden odotukset ideapajojen pohjalta
- Osallisuuden nykytila ja tavoitetila asiakkaan ja asukkaan näkökulmasta
- Yhteistyörakenteet ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa
- Tavoitteet ja toimenpiteet

Hyvinvointikertomus 2018–2022 (kerran valtuustokaudessa, aluevaltuusto hyväksynyt 12.6.2023)

- Asukkaiden hyvinvoinnin nykytila ja kehityssuunnat Pohjois-Pohjanmaalla
- Tietoa eri toimijoiden hyvinvoinnin edistämistyöstä
- Hyvinvointikäsitys ja hyvinvoinnin edistämisen määritelmä
- Hyvinvointikäsityksessä osallisuus on yksi osa-alue, joka vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin
- Hyvinvointikertomus sisältää liitteinä asiantuntijoiden kanssa valmisteltuja [teematietopaketteja](#), joista yksi on [osallisuus](#).

Hyvinvointisuunnitelma 2024–2025 (kerran valtuustokaudessa, aluevaltuusto hyväksyy)

- Asukkaiden hyvinvoinnin tavoitteet, toimenpiteet ja arviointi
- Sisältää muun muassa lakisääteiset lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (12 § lastensuojelulaki) ja ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma (§ 5 vanhuspalvelulaki)
- Sisältää tavoitteita muun muassa mielenterveyteen, ehkäisevään päihdetyöhön ja väkivallan ehkäisyyn sekä kulttuurihyvinvointiin, taloudelliseen hyvinvointiin ja elintapoihin liittyen

Viestintäohje (aluehallitus hyväksynyt 13.12.2022)

- Viestintäohje linjaa hyvinvointialueen viestintää
- Viestintäohjeessa kuvataan lakisääteiset tehtävät, viestinnän periaatteet ja vastuut, viestinnän organisoituminen, kanavat ja yhteistyötahot
- Viestintäohjetta täydentävät erilaiset viestintäsuunnitelmat, esimerkiksi kriisiviestintäsuunnitelma ja some-suunnitelma

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue